

mladega hrvaškega skladatelja Iva Maleca, ki deluje v Parizu. Njegovi *Gibi v barvi* sodijo med tista dela, ki sicer sledijo najnovejšim tokovom, a ne podirajo vseh mostov za seboj. Z nenavadno zasedbo je Malecu uspelo ustvariti nekaj izredno uspešnih zvočnih razpoloženj, manj pa je delo uspelo kot celota in učinkuje bolj kot torzo. V tehničnem in tonskem pogledu nadarjeni violinist Stefan Ruha obeta postati solist velikega formata. Navdušeno občinstvo je slišalo Čajkovskega *Violinski koncert* v briljantni, a malce neuravnovešeni izvedbi. Brahmsova *3. simfonija* je redki gost naših koncertnih sporedov. Hubad jo je oblikoval lepo v detajlih, a v celoti manj uspešno — posebno krajnja stavka sta bila izvajana v nenavadno počasnem tempu.

Orkester Slovenske filharmonije je imel torej levji delež pri nastopu v zadnjih treh mesecih. Mestoma je zablestel v izredni luči, pa zopet odpovedal. Še vedno ni dosegel ravnovesja med posameznimi skupami. Pri izvedbah romantičnih del pa najbolj moti kvantitativno nesorazmerje med godali na eni in pihali ter trobili na drugi strani.

Koncertna direkcija Slovenije je v tem času priredila osem koncertov komorne in solistične glasbe. Obisk, ki je bil na pričetku sezone zelo velik, je sedaj malo popustil. Oni del publike, ki ni aboniran na komorne koncerte, izbira le privlačnejše koncerte, tako da je nekaj večerov ostalo po krivici neobiskanih. Kazalo bi v kulminaciji koncertne sezone prirejati najzanimivejše koncerte, da ne bi obisk ravno v teh mesecih tako občutno padel.

Ivo Petrič

(Se bo nadaljevalo)

## GLEDALIŠČE

### DANE ZAJC, OTROKA REKE

*Otroka reke* Daneta Zajca<sup>1</sup> izpričujeta v splošnem isti pesniški svet, kakor ga prikazuje njegova zbirka *Jezik iz zemlje*. Isto ni samo idejno izhodišče, marveč so nekatere misli in občutja, ki so izpovedane v zbirki, tudi nosilke dogajanja v igri. Prav tako je pesniški jezik obeh del močno soroden: svojevrsten, ekspresiven in poln čustvenih prvin.

Pesnik ni prikazal problematike s pomočjo realistično grajenega dogajanja, ampak jo je fantazijsko predelal. Tako je dobil možnost, da v njej najvažnejše elemente posebno poudari in da svojo misel laže izpelje do konca. Ostal pa je zaradi tega nekoliko enostranski pri slikanju in reševanju zastavljenih vprašanj.

Osnovo dogajanja tvori ljubezenska zgodba. Dana in Reko, ki se zaljubita drug v drugega, spremlja do smrti. Po kratkem času srečne ljubezni se morata ločiti, ker Dana odžene v svet neka notranja sila in želja po spoznavanju. V svetu niti eden niti drugi ne more zaživeti polnega življenja. Zato se nekako zgubita, potem pa trpita, tavata, iščeta in hrepenita drug po drugem, ker se še spominjata srečne mladosti, in prideta do prepričanja, da je v njuni združitvi tisti cilj, ki ga iščeta. To iskanje, trpljenje, hrepenenje in čakanje zmanjšuje njune življenjske sile, in ko se nazadnje le najdeta, nista več sposobna zaživeti takega življenja, o kakršnem sta sanjala in kakršno sta iskala. Zato sta obsojena na počasno umiranje.

<sup>1</sup> Uprizoritev Odra 57 v Križankah; režija: Taras Kermauner.

Medtem ko je drama Dana in Reke predstavljena neposredno po njunih izpovedih in dejanjih, je svet, ob katerega njuno življenje udarja, predstavljen simbolično (tiktakanje ure, tujec, kamnita ptica, straža) ali pa ga opisujejo Pesnik, Zbor in Zenska; vrhu tega pa je tudi podan preko izpovedi Reke in Dana. »Mati« (kamnita ptica) nastopi kot simbol neke vrste prirodno-družbene zakonitosti razvoja. Ta ju obsodi na osamljeno umiranje, zato ker sta mislila samo nase, a v življenju je treba dajati in trpeti.

Čeprav zavzema ljubezenski problem človeka v delu osrednje mesto in je postavljen kot ena od največjih človeških vrednot, mislim, da je problematika igre nekoliko širša. Zajema tudi odnose človeka do civilizacije in do okolja sploh kakor tudi iskanje takega razmerja do njiu, ki ustreza razvoju. To trditev posredno potrjuje tudi dejstvo, da temelji dogajanje predvsem na čustvenem in psihičnem svetu Dana in Reke. Sklepam, da doživita Reka in Dan tragični konec zaradi tega, ker v pogojih, ki jima jih daje življenjsko okolje, nista mogla ohraniti notranje svobode in prirodnosti.

Čeprav imata *Otroka reke* nekatere značilne dramske prvine (nastopanje več oseb, določena napetost dejanja, deloma kompozicija), vsebujeta vendarle toliko drugačnih prvin (posredno podajanje silnic, ki poganjajo dogajanje), da niha delo med dramo in dialogizirano pesnitvijo.

Najmočnejša sestavina dela so lirične izpovedi ljubezni, hrepenenja, trpljenja in osamljenosti. Asociativnost in metafore se nanašajo predvsem na predmetni svet. Te imajo toliko izrazitih Zajčevih značilnosti, da se poslušalcu hitro vtisnejo v spomin. Zatorej njihovo često ponavljanje na nekaterih mestih poslušalca moti. Zaradi svoje predmetnosti ustvarjaje pesniške figure na prvi pogled mračnejši vtis, kakor pa bi to terjalo splošno ozračje dela.

Režija je temeljila predvsem na glasovni izrazitosti. Pomagala si je tudi z igro luči in teme. Vsem igralcem je treba priznati, da so tekst, čeprav je bil včasih dokaj težak, dobro obvladali. Mislim da je režiser — vsaj na nekaterih mestih — gradil nekoliko previsoko, že v patetiki. Tekst, kakršen je ta, v katerem je neprimerno več konkretnih podob, ki ponazarjajo razna občutja, kakor pa abstraktnih stavkov, terja zelo prirodni izraz.

Igralci so večinoma prepričljivo odigrali svoje vloge. R. Kosmač kot zbor je bil v prvem delu preveč retoričen. Glas Mije Janžekovičeve (ženska, kamnita ptica) menim, da ni ustrežal tekstu, ker je imel preozek razpon in je zato na poslušalce deloval neprijetno s svojo monotonostjo. Najtežjo nalogo sta imela D. Benedičič kot Dan in I. Zupančičeva kot Reka. Zupančičeva je bila izredno dobra v tistih delih, kjer je lahko izrazila neposredno čustvo, kjer tega ni mogla, je postala manj izrazita; včasih je pri njej motilo preglasno dihanje.

France Novak